

УДК 378.14:81'243 (045)

ТРУДНОЩІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ

Ю.М.Друзь, Т.М.Гусак, Т.М.Гужва

Анотація: У статті розкрито основні труднощі, з якими зустрічаються ті, хто вивчає англійську мову.

Ключові слова: синтаксична будова, структура складів, фонологічні процеси, часові форми, сталі вирази, фразеологічні дієслова, похідні від слів, словосполучення, перевірка орфографії.

Аннотация: В статье раскрыты основные сложности, с которыми сталкиваются изучающие английский язык.

Ключевые слова: синтаксическое строение, структура слогов, фонологические процессы, временные формы, сложившиеся выражения, фразеологические глаголы, производные от слов, словосочетание, проверка орфографии.

Summary: In article the main difficulties which face studying English are opened.

Key words: syntactic building, transfer effects, syllable structure, phonological processes, tense forms, constant expression, phraseological verbs, word derivatives, collocation, spelling check up.

Постановка проблеми. Практика викладання мов часто передбачає, що більшість труднощів, на які наражаються ті, хто вивчають англійську мову – наслідок відмінностей їхньої рідної мови від англійської (контрастний аналітичний підхід). Носієві китайської мови, наприклад, буде складніше, ніж носієві німецької, адже німецька тісно пов'язана з англійською, а китайська – ні. Таке твердження може бути справедливим для носія будь-якої іншої рідної мови (також називається першою мовою, зазвичай позначається L1), який збирається вивчати якусь іншу мову (називається цільовою мовою, другою мовою, або ж L2). Можна назвати також здобуття другої мови (SLA) для змішаних доказів з лінгвістичних досліджень.

Основний матеріал. Ті, хто вивчають мову, часто припускаються помилок у синтаксичній будові та у вимові, що трапляється внаслідок впливу мови L1, зокрема, невідповідного калькування граматичних зразків до мови L2, вимовляння певних звуків неправильного або з труднощами, і переплутування складових словника, більш відомих як «фальшиві друзі». Це називається трансфером з мови L1, або ж «мовним втручанням». Щоправда, такі ефекти трансферу зазвичай сильніші в разі відтворення мови у початківців, і дослідження SLA висвітлило багато помилок, які не можуть бути зроблені у мові L1, оскільки вони атестовані у багатьох учнів великої кількості різних мовних походжень (наприклад, недодавання до дієслів 3-ої особи однини у теперішньому часі «-s» – як то: «he take»). Хоча англійська не набагато складніша за інші мови, як і португальська, вона має декілька нюансів, які становлять труднощі для тих, хто її вивчає. Таким чином, через те, що її вивчає так багато людей, було розроблено продукти допомоги їм, такі як одномовний словник іноземця, який складено з обмеженим тлумачним словником.

Важливо пам'ятати, що вивчення другої мови потребує набагато більшого, аніж вивчення просто слів чи звуків мови. Бар'єри у спілкуванні виникають не через більш зрозумілі труднощі із синтаксисом та вимовою, а через те, що, коли ми вивчаємо мову, ми також вивчаємо і культуру. Те, що сприймається як правильне, нормальне та однозначне в одній мові та культурі, не завжди «перекладається» на іншу мову, навіть якщо слова зрозумілі. Бар'єри у спілкуванні можуть виникати як результат культурних припущень щодо віку, форм адреси, авторитету та поваги, дотику, контакту очей та інших елементів мови тіла, привітань, запрошень та пунктуальності, і все це ще не складає всього списку.

Зокрема, деякі студенти можуть мати різні сприйняття культури в одній класній кімнаті – і це стосується вивчення іноземної мови. До того ж, культурні відмінності у способах спілкування та вподобаннях є дуже істотними. Наприклад, як показали дослідження китайського ESL, студентів та британських вчителів, що китайці, які вивчали англійську мову, не вбачали нічого важливого в обговореннях та дискусіях у класі, а зробили наголос на лекції викладача.

Вимова:

Приголосні фонemi

В англійській не більше одинарних приголосних звуків, ніж у більшості інших мов. Щоправда, міжзубні звуки [θ] та [ð] (звуки, що пишуться з «th»), що більш розповсюджені в англійській («thin», «thing» тощо і «the», «this», «that» тощо) рідше зустрічаються в інших мовах, навіть з-поміж германської групи мов (наприклад, англійське «thousand» = німецьке «tausend»), і цих звуків немає навіть у деяких діалектах англійської. Деякі іноземці заміщують ці звуки на [t] чи [d], в той час, як інші зміщують їх до звуків [s] чи [z], [f] чи [v] або ж навіть [ts] чи [dz]).

Носії японської, корейської, китайської та тайської мають труднощі з розрізненням звуків [r] та [l]. Носіям шіанської китайської також може бути складно розрізнити звуки [n] and [l]. Розрізнення між звуками [b] та [v] може викликати труднощі для носіїв іспанської, японської та корейської мов.

Голосні фонemi

Точна кількість чітких голосних звуків залежить від варіації англійської: наприклад, у «здобутій вимові» дванадцять монофтонгів (одинарні «чисті» голосні), вісім дифтонгів (подвійні голосні) та два трифтонги (потрійні голосні); в той же час у «загальній американській» тринадцять монофтонгів та три дифтонги. У рідних мовах багатьох іноземців, таких, як носіїв японської чи арабської, - менше голосних, чи тільки чистих, - так у них можуть виникнути проблеми одночасно з чуттям та вимовою цих звуків.

Структура складів

Структура складів англійської мови дозволяє групи до трьох приголосних перед голосною і до чотирьох після голосної (наприклад, «straw» - «солома», «desks» - «парти», «glimpsed» - «узрів»). Структура складів є важкою у відтворенні для носіїв багатьох інших мов. Японці, наприклад, завжди чергують голосні та приголосні звуки – так що ті з них, які вивчають англійську, часто додають голосні між приголосними (наприклад, «desks» [desks] перетворюється на «desukusu» - «парти», а «milk shake» [mɪlk ʃeɪk] – на «mɪrɪkʊʃɛkɪ» - «молочний коктейль»). Носії мов, де всі слова закінчуються на голосні, іноді мають звичку перетворювати закінчення в англійських на голосні, і таким чином, [meɪk] може перетворитися на [meɪkə] – «робити». Завдання того, хто вивчає англійську, пізніше ускладнюється тим, що носії мов можуть пропускати приголосні у складніших комбінаціях (наприклад, [mʌns] замість [mʌnθs] – «months» - «місяці»).

Ненаголошені голосні

Носії англійської часто заміщують майже кожен голосний звук у ненаголошеному на наголошену голосну. Наприклад, слово «from» - «з» - містить чітко вимовлений короткий звук «o», коли він наголошений (наприклад, «Where are you from?» - «Звідки ти?»), але коли він ненаголошений, короткий «o» змінюється (наприклад, «I'm from London» - «Я з Лондону»). У деяких випадках ненаголошені звуки можуть взагалі зникати, у таких словах як «chocolate» - «шоколад» - (яке має аж чотири склади в іспанській, але лише два у вимові американців: «choc-lit»).

Наголос в англійській більш різко виокремлює якість звуку голосної, ніж у більшості інших мов (хоча є визначні винятки). Наприклад, у деяких варіаціях, склади «an», «en», «in», «on» та «un» вимовляються як омоніми, тобто абсолютно однаково. Носії мови можуть зазвичай вирізнити «an able» - «в стані», «enable» - «давати змогу», «unable» - «неспроможний» через їх позицію в реченні, але це складно для недосвідчених мовців англійської. Крім того, зазвичай ті, хто вивчають англійську мову, «перевимовляють» ненаголошені голосні, надаючи мові неприродного ритму.

Наголошення за часом – англійська в принципі – мова, в якій час наголошення складу відіграє важливу роль; це означає, що наголошені склади приблизно рівновіддалені у часі – незалежно від того, скільки складів знаходяться між ними. Хоча в деяких інших мовах, наприклад, у німецькій та російській, позиція наголосу в часі також є важливою, як і в більшості інших мов світу, з кожним складом, що припадає у певні моменти часу з рівними інтервалами після попереднього. Носіям таких мов часто притаманний ритм стоккато, коли вони розмовляють англійською, що є немилозвучним для носія англійської мови.

«Наголос заради акценту» – у рідних мовах студентів може не використовуватися наголос заради

акценту, як в англійській мові.

«Наголос заради контрасту» – наголошення на правильному слові чи виразі. Це може не виходити легко у деяких неавтентичних мовців.

«Емфатичні вибачення» - наголошується зазвичай ненаголошене допоміжне слово («I really am very sorry» - «Я дійсно прошу вибачення»)

В англійській є досить багато слів – приблизно п'ятдесят – що мають два способи вимови, залежно від того, чи є вони наголошеними. Це – так звані «граматичні слова»: займенники, прийменники, допоміжні дієслова та сполучники. Більшість студентів, як правило, зловживають сильною формою, яка вимовляється через прописну приголосну.

Зв'язна мова

Фонологічні процеси, такі, як асиміляція, елізія та епентеза, а також невиразні розмежування слів, можуть заплутати тих, хто вивчає мову, коли вони слухають природну розмовну англійську, так само як їхня мова звучить занадто офіційно, якщо вони їх не використовують. Наприклад, з правильною вимови «eight beetles and three ants» [eɪt biːtl̩z ənd θriː ənts] стає [eɪtbiːtl̩zθriːjænts].

Грамматика

Часові форми: в англійській досить велика кількість часових форм з деякими невеликими відмінностями, наприклад, між простим минулим часом «I ate» - «Я поїв» та минулим часом у перфекті «I have eaten» - «Я з'їв». Наявність Прогресивних форм та прогресивних форм у перфекті додають складності. (Див. англійські дієслова).

Функції допоміжних часток: тим, хто вивчає англійську, зазвичай, складно оперувати різними способами, в яких в англійській використовується перше допоміжне дієслово в часовій формі. До них належать: заперечення (наприклад, «He hasn't been drinking.» - «Він не випивав»), інверсія з метою сформулювати питання (наприклад, «Has he been drinking?» - «Він пив?»), короткі відповіді (наприклад, «Yes, he has.» - «Так [Він пив]» та «ярликові питання» («has he?» - «чи ні [не пив]?»). Подальше ускладнення полягає в тому, що шаблонне допоміжне дієслово «do»/ «does»/ «did» додається, щоб виконати ці функції у простому теперішньому часі та в простому минулому часі, але не для дієслова «to be».

Модальні дієслова: в англійській також є досить багато модальних допоміжних дієслів, кожне з яких використовується в декількох випадках. Наприклад, протилежне від «You must be here at 8» - «Ти мусиш бути тут о восьмій» (зобов'язання), як правило, - «You don't have to be here at 8» - «Тобі не обов'язково бути тут о восьмій» (відсутність зобов'язання – наявність вибору), в той час, як «must» у реченні «You must not drink the water» - «Ти не маєш пити цю воду» (заборона) має різні значення «must» у реченні «You must not be a native speaker» - «Ти, напевно, не носій мови» (дедукція). Така складність потребує тривалого вивчення та вдосконалення від тих, хто вивчає англійську.

Використання сталих виразів. Вважається, що в англійській досить часто використовуються сталі вирази. Наприклад, використовуються основні форми у таких, на перший погляд, схожих конструкціях, як «try to learn» - «спробуй вивчити», «help learn» - «допоможи вивчити» та «avoid learning» - «уникни вивчення» становлять труднощі для початківців. Ще один приклад – вирізнення сталих виразів з використанням дієслів «make» - «робити (власноруч)» та «do» - «робити», «виконувати»: «make a mistake» - «припуститися помилки», а не «do a mistake» - «виконати помилку»; «do a favor» - «зробити послугу», а не «make a favor» - «зробити послугу власноруч».

Артиклі. В англійській є незначна кількість артиклів, включаючи визначений артикль «the» та невизначені артиклі «a», «an». Інколи англійські іменники можуть або мусять використовуватися без артиклів; це також називається «нульовим артиклем». Деякі відмінності між визначеним, невизначеним та «нульовим» артиклями легко вивчити, але інші - ні, особливо якщо у рідній мові того, хто вивчає, немає артиклів, або вони використовуються по-іншому, порівняно з артиклями в англійській мові. Хоча інформаційне навантаження артиклів не таке вже й важливе для спілкування, вони часто використовуються в англійській мові (в середньому декілька разів у реченні), отже їх вивчення потребує деяких зусиль для того, хто вивчає.

Словник

Фразеологічні дієслова. Фразеологічні дієслова в англійській можуть бути складними у вивченні, бо вони мають по декілька значень та різні синтаксичні схеми. До того ж, існує багато відмінностей між фразеологічними дієсловами у британському та американському варіантах англійської.

Похідні від слів. Похідні від слів в англійській потребують завчання напам'ять значних масивів лексики. Наприклад, прикметник може бути заперечений використанням префіксу «un-» (наприклад, «unable» - «неспроможний»), «in» (наприклад, «inappropriate» - «недоречний»), «dis-» (наприклад, «dishonest» - «нечесний») або «a-» (наприклад, «amoral» - «аморальний»), або через використання одного із сукупності багатьох інших схожих, але рідковживаних префіксів, всі модифіковані версії

перших чотирьох. Обсяг лексики. Історія англійської мови нагромадила дуже великий словниковий запас, особливо потік від старої англійської і той, що від норманського вливання похідних термінів з латини. (Шмітт та Марзден запевняють, що англійська мова має один з найбільших словникових запасів слів з-поміж інших мов світу). Це неминуче потребує більше роботи для того, хто вивчає мову, щоб вдосконалити її знання. Словосполучення. Словосполучення в англійській – регулярне вживання одних слів з іншими. Наприклад, іменники та дієслова, що сполучаються разом, наприклад, «ride a bike» - «їздити на велосипеді»/ «drive a car» - «водити автомобіль»). Носії мови, як правило, вживають лише шматки словосполучень, а ті, хто її вивчають – припускаються помилок у написанні/ висловлюванні, що інколи призводить до незручностей у спілкуванні.

Висновок. Як і більшість мов, англійська прописна мова більш офіційно зареєстрована, ніж усна. Здобуття грамотності в англійській мові потребує значних зусиль. Через внесення багатьох змін до вимови англійської мови з того часу, як було розроблено письмовий стандарт, утримання багатьох історичних особливостей у правописі та припливу багатьох іноземних слів (здебільшого з данської, норманської, французької, класичної латинської та грецької) з різними та схожими конструкціями, англійська орфографія – складна у вдосконаленні навіть для носіїв мови. Ця складність демонструється у таких конкурсах, як «spelling bee» - «бджілка правопису», для підготовки яких потрібно завчати напам'ять велику кількість слів. Мовці англійської можуть також покладатися на такі комп'ютерні інструменти, як перевірка орфографії більше, ніж на інших мовців, оскільки користувачі могли забути правильне написання слів або ніколи й не знали, як вони пишуться. Існуючі узагальнення є досить складними, до того ж, наявність багатьох винятків призводить до необхідності завчати слова напам'ять. Система орфографії спричиняє проблеми в обох напрямках – ті, хто вивчають мову можуть знати звукову вимову слів, але бути не спроможними написати їх правильно, а тим паче знайти їх у словнику, або вони можуть бачити написане слово, але не знати, як воно вимовляється або неправильно вивчити транскрипцію. Хоча, незважаючи на різноманітність схем правопису, є ряд правил, на які можна покладатися.

Література

1. Meunier, Fanny; Granger, Sylviane, "Phraseology in foreign language learning and teaching", Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2008
2. Grace Hui Chin Lin & Paul Shih Chieh Chien (2009). An Introduction to English Teaching, Germany
3. Grace Hui Chin Lin & Patricia J. Larke (2007). English Education in Texas, USA